

TÁMOP 5.1.3.-09/1.
„Közösségi felzárkóztatás a mélyszegénységben élők integrációjáért”

Ismertetés és szempontrendszer a tanulmányutakhoz

**„Peremhelyzetű és kirekesztett csoportokkal végzett
szociális és közösségi munka” c. képzés**

(2012. május 2. és 3.)

mélyszegénység

1. A tanulmányútról

A tanulmányút célja, hogy működő programok, szolgáltatások bemutatásával és elemzésével elősegítse a szociális és közösségi szakemberek segítői szerepének újragondolását, a megszokott mechanizmusokból való kimozdítását. Cél, hogy a kiválasztott két program meglátogatása során lehetőség nyíljon azok eszközeinek, módszereinek megvitatására, működésük lényegi elemeinek megismerésére annak érdekében, hogy a pozitív és negatív tapasztalatok egyaránt felszínre kerüljenek.

A tanulmányút tapasztalatainak csoportos feldolgozását, az elméleti keretekhez visszacsatolását és a saját alkalmazások lehetőségeinek megbeszélését **a képzés 6. modulja tartalmazza.** Az erre való felkészülést segíti, hogy a tanulmányút során látottakat, hallottakat írásban is fel kell dolgozni (ez egyben a képzés teljesítésének feltétele).

2. Szempontok a feldolgozáshoz

A **2-3 oldalas** írásos anyagban a tanulmányút feldolgozása során a következő szempontokat javasolt figyelembe venni, illetve ezekre kellene válaszokat adni:

- Milyen a programok külső környezete (a település vagy településrész helyzete, társadalmi környezete stb.)?
- Hogyan jellemezhető a programok célcsoportja? Kiket tudnak elérni, és kik szorulnak ki szolgáltatásaikból (pl. bevonás, kedvezményezettek motiválása stb.)?
- Kikkel működnek együtt a programok, melyek az együttműködések legfőbb színterei, formái (pl. önkormányzat, helyi intézmények és szolgáltatások, más civil szervezetek stb.)?
- Milyen főbb módszerekkel, technikákkal dolgoznak a programok munkatársai? Hogyan értelmezhető, fogalmazható meg az ő segítői szerepük?
- Milyennek tűnik a programok beágyazódottsága a helyi társadalomba és intézményrendszerbe? Mennyire elfogadott tevékenységük a célcsoport és a tágabb környezet körében?
- Összességében milyen pozitívumai és negatívumai érzékelhetők ezeknek a programoknak?

Helyszín	Időpont	Részvevők
Esztergom	2012. május 2.	1. csoport
Kaposfő	2012. május 3.	2. csoport

1. HELYSZÍN

ESZTERGOM

HATÁRTALAN SZÍV ALAPÍTVÁNY, A MI HÁZUNK TANODA, ROMA KÖZÖSSÉGI HÁZ

A Határtalan Szív Alapítvány a „Mi Házunk” kezdeményezése keretében Esztergom cigány telepének lakóit igyekszik elérni különböző programokkal, szolgáltatásokkal több, mint tíz éve. A spanyol szerzetesek által létrehozott alapítvány közösségi szociális munka és számos program keretében dolgozik telepi körülmények között élő családokkal. Közösségi házuk 2002 óta működik, és helyszínül szolgál többek között tanodájuknak, közösségi programjaiknak. Megfogalmazásuk szerint tevékenységük három fő csoportra (nevelési, szociális és szabadidős programok) bontható, amelyek komplexitásuknál fogva a kezdetektől segítik a telepen élő roma gyerekek és fiatalok szocializációját és társadalmi integrációját.

„Az esztergomi Töltés utcában a Mária Iskolatestvérek¹ magyarországi rendtartománya és a Határtalan Szív alapítvány által működtetett roma közösségi házban egy elsősorban szociális jellegű intézmény működik, amely, amint azt a „Mi Házunk – Tanoda”² működtetésében oroszánrészt vállaló szerzetesek egyikével³ folytatott beszélgetésből kitűnt, a felkarolni és megsegíteni óhajtott környékbeli roma családok etnikai identitástudatának erősítését legfeljebb közvetve szolgálhatja. A környéken 1999-ben megtelepedő spanyol ajkú szerzetes-testvérek és segítők kitartó és elszánt erőfeszítései révén a közelmúltban elért eredmények miatt azonban a „Töltés utca” az esztergomi roma közösség életében megkerülhetetlen és talán másutt is követhető példát mutató intézménnyé vált. A Töltés utcát akár a város egyik „perifériájaként” is jellemezhetnénk, hiszen Esztergom kettős arculatú, elhagyott ipartelepekkel tarkított kertvárosi jellegű délnyugati peremének szélén húzódik. A városvégi utca egy északnyugat-délkeleti tengely mentén, a települést a vésztározóként is funkcionáló tati öblözet felől fenyegető árhullámok pusztításaitól védő árvízvédelmi töltéssel párhuzamosan fut. Északnyugat felől a Prímás sziget elválasztó Kis-Dunaág menti töltés határolja, délkeletről a Tati út városszéli szakasza mentén települt cégek egykori ipartelepei.”

(Forrás: Farkas György.

http://www.mtaki.hu/docs/ister_granum_euroregio/farkas_gyorgy_az_esztergomi_mi_hazunk_tanoda.pdf)

„1999-ben, a Marista Generális Tanács úgy döntött, látván, hogy a Győri Apor Vilmos Katolikus Iskolaközpont jól működik, egy újabb lépést kell tenni a szegények, a hátrányos helyzetű emberek felé. Ez sok helyen bevált gyakorlat, hogy egy iskola mellett valamilyen szociális tevékenységet folytat a rend, szabadidős központot hoz létre, ahol nem csak neveléssel, pasztorális tevékenységgel foglalkozik, hanem a szociális problémákkal is. A rend választása Esztergomra esett, pontosabban a Töltés utcára. Itt találtak egy cigánytelepet, ahol igazán nagy volt a szegénység és valóban szükség volt a komoly munkára, missziós

¹ A Mária Iskolatestvérek alapítója Szent Marcellin Champagnat (1789 – 1840). Az 1800-as évek közepén kezdte meg tevékenységét Dél-Franciaországban, Lyon környékén. Célja a legszegényebb, legelesettebb vidékeken kiépített iskolahálózatot keresztül a gyermekek katolikus szellemű nevelésének és oktatásnak biztosítása volt. (<http://amihazunk.hu/www2/oldalak/maristak.htm>)

² 2004 szeptemberéig az intézmény hivatalos neve: „Mi házunk” Roma Közösségi Ház és Teleház

³ Mateo Luis González Cerdán (47) szerzetes-testvér, igazgató

mélyszegénység

tevékenységre. Emellett természetesen az embereknek is óriási igénye volt erre, hiszen senki sem foglalkozott eddig ezzel a területtel.” (Forrás: http://www.amihazunk.hu/?page_id=4)

További információk:

http://www.mtaki.hu/docs/ister_granum_euroregio/farkas_gyorgy_az_esztergomi_mi_hazunk_tanoda.pdf

<http://www.amihazunk.hu/>

2. HELYSZÍN

KAPOSFŐ

SZENT ERZSÉBET ALAPÍTVÁNY, TANODA PROGRAM, SZOCIÁLIS HÁZ

Az Alapítvány 2007-ben jött létre, de a kaposfői plébánián már mintegy 15 éve végeznek különböző tevékenységeket a helyi és környékbeli cigányság körében. Az alapítvány többek között tanoda programot működtet és a Kaposmérőhöz közeli Baglas pusztán szociális házat hoztak létre, amelynek célja a cigány népesség segítése, támogatása, a közösség fejlesztése. A programokat és szolgáltatásokat hét környező településen (Kaposfő, Kaposmérő, Kisasszond, Kiskorpád, Gige, Csököly, Rinyakovácsi) biztosítják az alapítvány munkatársai Somos László plébános vezetésével.

„Az alapítvány működési területén kb. 1100-1200 cigány származású (beás és köszörűs) cigány ember él, mely 45-50 %-a kiskorú. A cigány családok a falvakban szétszórtnak, illetve szegregáltak, telepeken élnek. A munkanélküliség aránya a falvakban élő roma lakosság körében 85-90%, a szegregált telepeken élők esetében ez az arány majdnem 100%.... Nyilvánvaló, hogy a bemutatott hátrányokat az említett cigány közösség saját erőforrásaiból nem képes kompenzálni. Az alapítvány évek óta folytatott sikeres tevékenysége (pl.: két, sikeresen lezárt HEFOP Tanoda program) nem csak a régióban, hanem országos szinten is elismertté, példa értékűvé tette az itt folyó, a cigány kisebbség érdekében végzett közösségfejlesztő és integrációs tevékenységet...

Az alapítvány szociális munkásai napi szinten jelen vannak a családok életében, igényeket mérnek fel, segítenek boldogulni a társadalom útvesztőjében, így az alapítvány, a gyermek, a család, az iskola és a pedagógus között állandó kapcsolatrendszer van, az információk nem vesznek el félúton.”

(Forrás: <http://www.szenterzsebetalapitvany.hu/tortenet/>)

„Somos László másfél évtizede papja öt somogyi községnek. Munkája jelentős része abból áll, hogy a falvak 600 cigány lakójának sorsát megpróbálja jobbá tenni. Somos kuratóriumi elnöke egy - főképp Németországból támogatott - katolikus alapítványnak, ami élelemmel, tápszerrel, ruhával, gyógyszerrel és pénzzel segíti e falvak rászorulóit. Az alapítvány hat éve fenntart egy tanodát, ahol délutánonként 55 általános, és középiskolába járó cigány diákot oktat és korrepetál négy pedagógus...

A tanodára roppant büszke a plébános. Már arra is, ahogy felépült: 12 millióba került volna, de kijött feleannyiból, mert sokan vállaltak a kivitelezésben ingyenmunkát. Somos arra is büszke, hogy a tanoda diákjainak egyike sem bukott évisméltásra, az idejárók kijárják a nyolc osztályt,

mélyszegénység

és tovább tanulnak. Ez komoly eredmény, miután a tanoda a legnehezebben kezelhető gyerekeket veszi fel.”

(Forrás: Népszabadság, http://www.nol.hu/lap/arcok/20091124-a_plebanos_tanodaja)

„A kaposfői tanoda először ifjúsági csoportként, mondhatni magánkezdeményezésként indult 1998-ban, amikor a helyi plébános néhány cigány fiatalot felkarolt és korrepetálásokat szervezett számukra minden hétvégén, azzal a céllal, hogy segíti őket a felkészülésben, a továbbtanulásban. A cél pedig nem más volt, mint a középiskolába – elsősorban érettségit adó intézménybe- történő felvétel, s később a piacképes szakma, érettségi megszerzése...”

A településen élők is elfogadták a tanoda létezését, valószínűleg a helyi plébános nyitott személyisége, ismertsége és a hátrányos helyzetű cigány fiatalok segítségének, mint feladatnak a felvállalása segítette a tanodáról való tájékozódást, gondolkodást. A helyi roma népesség, köztük a szülők a tanodát – ahol gyerekeik tanulnak – nagy segítségnek tartják. Ez részben a tanoda beindítása előtti előkészületeknek is köszönhető, hiszen a megnyitás előtt a szülők számára tájékoztatót tartottak, családlátogatást tettek a tanoda munkatársai, a szülők beleegyezését és együttműködését kérve gyermekeik tanodába történő fejlesztéséhez.”

(Forrás: Németh Szilvia (szerk.) *A tanoda-típusú intézmények működésének, tevékenységének elemzése. Kutatási beszámoló, TÁRKI-TUDOK.* <http://www.tarki-tudok.hu/file/tanulmanyok/tanodaelemzes.pdf>)

További információk:

<http://www.szenterzsebetalapitvany.hu/>

mélyszegénység